

Geležinis platusis vienašmenis kalavijas yra 35 cm ilgio (28 cm ašmenys ir 7 cm koto įtvara) bei 4 cm pločio.

Pagal minėtus radinius² kapą reikėtų datuoti VII—VIII m. e. a. Gausios įkapės rodo, kad čia palaidotas turtingas bendruomenės narys. Pagal radinius, esančius Žeimelio vidurinės mokyklos visuomeniniame muziejuje, Kiburių senkapis iki šiol buvo datuojamas IX—XIII a.³ Dabar žinomi seniausi kapai datuoti VII—VIII a. m. e. Tolesni šio senkapiro tyrinėjimai leis jo chronologiją dar labiau patikslinti.

MANKAVIŠKIŲ KAPINYNŲ (KAISIADORIŲ RAJ.) TYRINĖJIMAI 1971 M.

ALBERTAS LISANKA

1971 m. vasarą Lietuvos TSR Istorijos ir etnografijos muziejaus archeologinė ekspedicija, kasinédama Maisiejūnų pilkapius, sužinojo, kad gretimame Mankaviškių kaime yra kapinynas.

Kapinynas buvęs apie 150 m į dešinę nuo vieškelio, einančio iš Kauno—Jiezno plento į Morkūnų kolūkio centrą. Tai apie 200—250 m ilgio iš šiaurės vakarų į pietų rytus kalva, kurią iš pietvakarių supa didelė pelkė (dabar kultūrinė pieva), praminta Popuška. Iš buvusio kapinyno buvo vežamas žvyras, ir didžioji kapinyno dalis sunaikinta, be to, karjero pakraščiuose kapinyną bandė kasinėti atskiri asmenys. Žvyruobės pakraščiuose buvo likę tik keli sveikesni ploteliai.

Karjeras tebeveikia ir dabar, tik pietrytiniame gale, kur jokių laidojimo pėdsakų neaptikta. Kalvos vidurį ardyti uždrausta, nors, atrodo, pats kapinyno centras jau visiškai sunaikintas. Jeigu dar likę kapų, tai tik toje kalvos dalyje, kuri paversta dirbamu laiku. Tačiau apie tai sunku spręsti, nes, apžiūrėjus užsėtą lauką, be smulkių kaulų nuolaužų, nieko neaptikta. Vakarinė karjero krašto pusė iškasinėta, ieškant radinių ir sveikų kaukolių.

Kalvoje buvo ištirtas apie 45 m² plotas tarp karjero ir ariamos dirvos, aptikta 8 griautiniai kapai su negausiomis įkapėmis, taip pat rasta keletas atsitiktinių dirbinių.

Mirusieji laidoti 40—70 cm gylio duobėse. Tik viena duobė buvo 90 cm gylio. Mirusieji guldyti įvairiomis kryptimis, tačiau vyrauja šiaurės vakarų kryptis.

² Radiniai yra Lietuvos TSR Istorijos ir etnografijos muziejuje.

³ R. Volkaitė-Kulikauskienė, min. veik., p. 280.

Keturiuose iš tyrinėtų kapų prie mirusiųjų rasti geležiniai medinėmis kriaunomis 16—23 cm ilgio peiliai ir įvairaus dydžio bei formos geležinės sagtelės. Vienoje duobėje mirusysis buvo palaidotas mediniame karste. Be keturių žalvarinių juostinių žiedų, iš kurių vienas buvo su akute, jokių kitų daiktų šiame kape nerasta. Kitame kape aptikta 3 sunykę žalvariniai auskarai ir žalvarinis juostinis žiedas. Trečiame kape rasta mažytė geležinė sagtelė ir sidabrinė moneta (Aleksandro denaras). Vienas kapas (vaiko) neturėjo jokių įkapių. Iš atsitiktinių radinių pažymėtina sudegusios žalvarinės vytinės antkaklės fragmentas, pasaginė cilindriniais galais segė iš plokščios žalvarinės vielos, žalvarinis karoliukas ir dvi žiestų puodų šukės. Viena šukė puošta vertikaliomis keturkampėmis duobutėmis (stulpeliai sudaryti iš 3 duobučių), kita — horizontalia banguota linija.

Kaip atsitiktiniai radiniai iš Mankaviškių kapinyno į Kauno Valstybinį istorijos muziejų pateko du kalavijai (vienas dviašmenis, kitas — vienašmenis), plačiaašmenis pentinis kirvis, du įmoniniai ietigaliai, Prūsijos 1626 m. solidas, Lietuvos—Lenkijos 1623 m. solidas ir kt.

Taigi, remiantis kasinėjimo metu rastomis įkapėmis bei atsitiktiniais radiniais, Mankaviškių kaimo kapinynas galėtų būti datuotas XIII—XVII amžiais.

SKREBINŲ SENKAPIO (JONAVOS RAJ.) TYRINĖJIMAI 1970 M.

VYTAUTAS URBANAVICIUS

Senkapis yra apie 10 km į vakarus nuo Jonavos, prie pat kelio Jonava—Skrebinai. Tai maždaug 20×20 m didumo kalva, tiksliau tik kalvos viršūnė, kuri ir buvo saugoma kaip archeologinis paminklas. Visa kita kalvos dalis neseniai dar buvo ariama. Kažkada arta ir minėtoji kalvos viršūnė, tik po to, kai ariant buvo aptikta žmonių bei arklių kaulų ir įvairių metalinių daiktų, žemę dirbti šioje vietoje uždrausta. 1970 m. pavasarį Jonavos miškų ūkis, kuriam dabar priklauso žemė, ant kalvos pasodino mišką. Senkapį reikėjo ištirti, kol medžių šaknys nespėjo suardyti kapų.

1970 m. rugpiūčio mėn. LTSR Mokslų akademijos Istorijos institutas ištyrė visą išlikusią kalvos viršūnę bei aplink ją esančią arimo dalį. Pietų, rytų bei šiaurės pusėje rastos senkapiro ribos. Į vakarus nuo kalvos aptikti vėlyvi, daugiausia be įkapių, kapai, archeologiniu požiūriu nieko naujo neduodantys, todėl kasinėjimai šioje dalyje nutraukti.